

חשקט שלפני הסערה

במדינה

הטם
אין בי פחד —
אבל מרחוק!

אחת הקללות הרובצות על ישראל היא מכת העצות הטובות, המומטרות עליה מידי ידידים המבקשים ממנה להיות קשור זה, אמיצה, בלתי-פשרנית ביחסיה עם שכנותיה הערביות, ובלחצים המופעלים עליה על-ידי המעצמות.

המכנה המשותף של כל הידידים האלה: הם חיים במרחק רב מקו האש.

מודה לאלוהים. לעיתים רחוקות מגיעה תוסעה זו לרדי גלוי כה חותך כמו השבוע, במכתב למערכות העיתונים שנשא את חתימת סול א. דן.

חתימה זו ידועה היטב. כל כמה ימים מוצפים העיתונים במיכתבים משוכפלים בשפה האנגלית, המגיעים בחתימה זו, הן קוראים לישראל להתנגד למדיניות הממשלה האמריקאית, ולא להיכנע בשום פנים ל-ויליאם רוג'רס.

השבוע התפרסם מיכתב נוסף של סול א. דן. הוא מסתיים במילים: "אלה הם בני זמנים המעמידים את נפשותיהם של בני אדם במבחן. החייל של ימי הקיץ, והי פטריוט של אור השמש, יירטעו במשבר זה משרות למען ארצם. אך מי שעומד ב' כך עתה, ראוי לאהבת גבר ואשה. את זה עריצות, כמו את הגיהנום — לא על נק' לה מביירים.

"אם יהיו צרות — שיהיו נא בונגי, כדי שיהיה שלום לילדי. אני מודה לאלוהים על שאין בי פחד."

על החתום: סול א. דן, סן-דיאגו, קאליפורניה, ארצות-הברית.

דיעות

שלום גרוע — טוב
ממלחמה טובה

מה היו כיום סניה של מדינת ישראל, אילו היה דויד בן-גוריון, ראש-הממשלה הישראלי הראשון, ניצב גם כיום בראשות-הממשלה?

את התשובה לשאלה זו נתן לאחרונה דויד בן-גוריון עצמו, בראיון שהעניק לי שבועון האמריקאי החשוב סאטורדי רביו, העומד להתפרסם בשבוע הקרוב. אמר ה' מנהיג הישיבה בן 84: "אילו היתי עדיין ראש-ממשלה, הייתי מכריז כי אנחנו מו' כנים להחזיר את כל השטחים שנכבשו במלחמת ששת-הימים, מלבד ירושלים ה' מזרחית ורמת הגולן — את ירושלים מטיבה היסטורית ואת הגולן מטיבה בטי' חזנית."

ומה באשר לשאר השטחים? נשאל ביג'י באותו ראיון. "סניי? שארם אל-שייך? עזה? הגדה המערבית? שילכו להם? השלום חשוב הרבה יותר מנכסי דלא' ניידי!"

"שלום שווה כל קורבן". אין זאת הפעם הראשונה שהדעות אותם מביע דויד בן-גוריון זהות לחלוטין עם הרע' יוגות בהם דוגל מתנה השלום הישראלי. אך מעולם לא הביע ביג'י את דעתו בצורה כה מגובשת וחד-משמעית. אמר ביג'י באותו ראיון:

"שלום גרוע — הוא טוב יותר מ' מלחמה טובה. הוא שחה כל קורבן. כדי להשיגו עלינו לחזור לגבולות 1967... בי אשר לביטחון, גבולות ביטחון צבאיים, למ' רות שהם רצויים, אינם יכולים בפני עצ' מם להבטיח את עתידנו. שלום אמיתי עם שכנינו הערבים — אמון הדדי וידידות — זהו הביטחון האמיתי!"

הדברים אינם חדשים, כמובן. אבל כ' שהם באים מפי האיש הנערץ עדיין על ידי ניצי ישראל, והמסמל בעיני העולם יותר מכל ישראלי בודד אחר את תקומת מדינת ישראל, הם מקבלים משמעות מיוחדת ב' מינה.

זו היתה הסיבה, שגם כיום, 8 שנים אחרי פרישתו מראשות-הממשלה, צוטטו דבריו של המנהיג הישיבי בעיתונות העולם בהדגשה ובהרחבה, כהוכחה לחידלונה של המדיניות הרשמית של ממשלת ישראל, ה' קיימת היום.

רים לצד קו גולדה. התדריך של רוג'רס בא אחרי התדריך של אבן. למעשה נאמר בו: אבן לא אמר לכם את האמת. הוא הציג בפניכם את עמדת ממי' שלת ניכסון בצורה כוזבת.

מה רצה רוג'רס להשיג? אין כל ספק שהוא רוצה ללכד את שורות הקונגרס וכלי-התיקשורת האמריקאיים, כהכנה למיתקפה מדינית גדולה על ישראל. זוהי האיסטראטגיה של ג'וזף סיסקו — ובסיבוב הראשון היא ניצחה השבוע.

מעתה יהיה קשה מאוד לאבן ולאנשיו לפתוח ב' מיתקפה נגדית, להשמיט את הקרקע מתחת לרגלי רוג'רס-סיסקו.

כאשר חזר אבן השבוע לניו-יורק, נודע ש'לא נקבעו לו פגישות עם מדינאים וסנטורים."

היכל: אס-אוי-אס

מדוע נפחו רוג'רס? יש לכך שתי סיבות, שתיהן טובות מאוד. האיסטראטגיה של רוג'רס-סיסקו נועדה להשיג שני יעדים, אחד חיובי ואחד שלילי.

החיובי: לחזק את ידי אמריקה במישל המיצרי, להרחיק את מצריים מברית-המועצות, לבצר מחדש את עמדות אמריקה במרחב הערבי, על-ידי השגת היעד שמצריים רוצה בו: הוצאת ישראל מן השטחים המוחזקים, תמורת שלום.

השלילי: למנוע בכל מחיר עימות צבאי עם הצבא הסובייטי במרחב.

לגבי שתי המטרות, באו השבוע קריאות אס-אוי-אס מקאהיר. שתיהן כמאמרו של אותו עיתונאי פוליטיקאי, חסנון הייכל, עורך, "אל-אהראם".

הייכל נחשב זה מכבר לסוכן אמריקאי. ליתר דיוק: לדובר ה' קבוצה הפרואמריקאית בקאהיר, שבמרכזו עומד מי שהיה סגנו של עבר-אל-נאצר, זכריה מוחיי-אל-דין.

עתה נפתחה על הייכל התקפה עצומה. הביטאון הרשמי של מפי' לגת השלטון המצרית תקף אותו כתבוסתן, במילים בהן רגיל מנחם בגין להשתמש כלפי שוחריה-שלום בישראל. ביטאון סובייטי דרש, ברמו גלוי, לסלק מעיתוני ערב את "תומכי אמריקה".

רוג'רס קיבל קריאות אס-אוי-אס. אם לא תזדרז אמריקה לחזק על ישראל, תישמט הקרקע מתחת לרגלי אוהדיה בקאהיר, ההתקרבות המצרית-אמריקאית תתבטל, ומוסקבה תשתלט סופית על העולם הערבי.

אולם מאמרו של הייכל הכול גם בשורה שנייה, מדאיגה עוד יותר.

כמה פעמים הזכיר הייכל את האולטימטום הסובייטי לישראל משנת 1956, כאשר איימה לשלוח "מתנדבים" וטילים כדי להוציא את ישראל בכוח מן השטח שכבשה במיבצע-סיני.

הרמז היה ברור וגלוי: הייכל הזהיר את המערב שהסובייטים עומדים להציג בקרוב אולטימטום צב' או לישראל, שאם לא תבצע את החלטת מועצת ה' ביטחון 242, תראה ברית-המועצות את עצמה רש' אית, אשר כמו ב-1957, לבצע בעצמה את ההחלטה עלי-ידי פעולה צבאית.

נחום גולדמן הזהיר בפני אפשרות זו עוד לפני שנתיים. כדי להיגיש נקודה זו, נודע כי ברית-המועצות החישה נשק כבד למצריים בדרך האויר — לחסוך בזמן הדרוש למישלוח ביס.

לקראת הרגע

כל זה מקרב את ההתפוצצות — העלולה לבוא בקרב. יש רק דבר אחד היכול למנוע אותה: הגשת מפה רשמית מטעם ממשלת ישראל לארצות-הברית, לשם העברתה ליארינג ולמצריים.

גולדה אינה רוצה בכך. היא חוששת שמפה זו (שתתבסס על הראיון שלה בטיימס הלונדוני) תהפוך מייד למפת-מכסימום. זה נכון בלי ספק. היא גם חוששת שהמפה — שתכלול סיפוחים כמו שארם-אל-שייך, הרצף הטריטוריאלי וכי' תבהיל את ידידי ישראל באמרי-קה, אשר אבן סיפר להם שישאל רוצה בשלום, לא בסיפוח שטחים.

אולם ככל שעברו הימים, הצטיירה הברירה ה' אכזרית: מפה שתשמש כביס למיקוח, שיסתיים ב' תוכנית רוג'רס — או אולטימטום צבאי סובייטי, ללא תקווה לתמיכה אמריקאית.

המצחק במצב: בנאמו האחרון בכנסת, השתמש בגין במאמר של הייכל כדי להוכיח שהערבים זוממים להשמיד את ישראל. תוך כדי עיוות בגין את אותו מאמר, שיריבי הייכל רואים בו תע' מזהה לכניעה לישראל.

כל חייל קרבי מכיר את החוייה הזאת — הרגע הגדול של ה' שקט. הטירונים נהנים מן הרגיעה, מאושרים מן השקט. נדמה להם ש' המלחמה נגמרה.

החתיים, למודי הניסיון, מסתובבים בהבעה מודאגת. מפעם לפעם הם כורעים ומצמידים את אוזניהם לקרקע. הם חשים שבצד השני קורה משהו, שיש תנועה מוגברת.

הם יודעים כי זהו השקט שלפני הסערה — שעת הכוננות לק' ראת התקפה.

כזה היה המצב השבוע במלחמה המדינית סביב ישראל.

לאורחי ישראל, קוראי העיתונים, היה נדמה שהכל בא על מקומו בשלום. הלחץ האמריקאי פסק. המצרים משמיעים רק איומים שיג' רתיים. מוסקבה נחה. המתח עבר.

ורק מומחים הבינו כי זהו שעה של כוננות בעולם, שכל הצדדים מכינים את עצמם לרגע הקריטי — וכי הרגע הגדול של העימות הבינלאומי עלול להגיע לפתע פתאום — ובקרוכ.

יארינג: הביתה

את המימד הרמאטי סיפק האדם הפחות דרמאטי בעולם: גונאר יארינג.

יארינג רצה להגיד משהו. אבל כדיפלוטט מושלם, איש-סוד קנאי, לא יכול היה להגיד.

הוא רצה להגיד: המצרים השיבו בחיוב. הישראלים השיבו למעשה בשלילה. השליחות הגיעה לקיפאון גמור. אם העולם לא ילחץ על ישראל להסכים לגבול הבינלאומי בדרום, אין טעם להמשיך במשא' ומתן. ובלי משא'ומתן — תפרוץ מלחמה.

ברוכו, מצא דרך מקורית להגיד זאת — בלי לומר מילה. הוא פשוט נמש את ניו-יורק, חזר למוסקבה, שם הוא מכהן כשגריר שוודיה, דרך שטוקהולם.

הוא דאג לעשות זאת בצורה עדינה ביותר, באמתלה הכוזבת בעליל של הצורך להיות שם בפסחא. הכל הבינו כי נטש את מישי' מרתו שבוע לפני הזמן.

היתה זו אזהרה ברורה. אזהרה לאמריקאים, שי' עליהם ללחוץ על ישראל. אזהרה לישראל עצמה, שי' פכלנותו של מלך-הסבלנות פגה שוב.

רוג'רס: הבטחת העורך

אותה שעה עשה ויליאם רוג'רס מעשה שלא עשה שר-חוץ אמרי' קאי מזה 25 שנה: הוא הופיע בפני הסינאט והרצה על מדיניות ממשלתו במיזרח התיכון.

התוצאות היו מדהימות לישראל: בגמר הפגישה, הכריזו כל ה' סנטורים, פה אחד, כי דברי רוג'רס סבירים ומשכנעים.

בין התומכים ברוג'רס: כל אוהדי ישראל ונושאי תעמולתה באמריקה.

מה אמר רוג'רס? הוא חזר על המליצות הרגילות: לא יכפו שלום

סיסקו

אבן

מי שיקר?

על ישראל, אך רוצים "לשכנע" את ישראל לקבל את גבולות רוי-גרס. דורשים נסיגה, אך רק במיסגרת שלום-אמת. זוהי, כמובן, העמדה המוסכמת עתה גם עם ברית-המועצות ומצריים.

התגובה היתה כמעט מצחיקה. הנרי ג'קסון, סנטור דמוקרטי-ימני הפסול (בלי סיכויים) לעבר כס הנשיאות, שהצטיין בהכרזות ניציות לטובת קו גולדה, הכריז הכרזה חדשה. הוא הודה שלא הבין את המצב, וכי רק בעיקבות דברי רוג'רס הוא מבין עכשיו שממשלת ניכסון אינה דורשת נסיגה ישראלית לפני השלום.

הסנטור לא הודה רק שהוא אידיוס (ורמתם של סנטורים רבים בארצות-הברית אינה שונה מרמתם של כמה ח'כים בישראל), ושלא טרח מעולם לקרוא את ההודעות הרשמיות של ממשלתו. הוא גם רמז, בעקיפין, שהתועמלנים הישראליים שיקרו לו.

רמז זה היה מכוון בכירור נגד אבא אבן, שניהל בימים האחרונים מערכה מאומצת למשיכת הפנטוי